

10. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Л.Р. Ісмаїлова

Національний університет харчових технологій

В умовах жорсткої конкурентної боротьби на національному ринку товарів харчової промисловості, підприємства вимушені формувати та постійно вдосконалювати свою інноваційну політику, визначаючи способи її ефективною реалізації.

Інноваційна політика являється складовою загальної стратегії підприємства і сприяє впровадженню в практику її основних вимог. Інноваційна політика підприємства передбачає послідовну, заплановану і комплексну інноваційну діяльність підприємства.

Особливість інноваційної діяльності підприємства полягає передусім в його орієнтації на запити споживача. Метою існування будь-якого підприємства є одержання прибутку, зростання якого в умовах конкуренції товаровиробників безпосередньо пов'язане із підвищенням конкурентоспроможності продукції підприємства. Для того, щоб підприємство було конкурентоспроможним, пропозиція підприємства повинна постійно удосконалюватись, а інноваційна політика проводитись свідомо.

Формування інноваційної політики слід здійснювати на основі певних принципів, тобто норм, правил поведінки організації, що встановлюють взаємозв'язок між розвитком підприємства і напрямками його інноваційної діяльності. Переважання стратегічної спрямованості, орієнтація на потреби ринку, цілеспрямованість, комплексність, планомірність, інформаційна забезпеченість — це основні принципи формування інноваційної політики в ринкових умовах. Розглянемо їх детальніше.

1. Переважання стратегічної спрямованості. Цей принцип полягає у формуванні інноваційною політикою сприятливих умов для створення і збереження тривалих конкурентних переваг підприємства на ринку. А це вимагає прогнозування розвитку ринкової ситуації на довгострокову перспективу. Тому інноваційну діяльність слід планувати в межах обраної стратегії, а реалізація інновацій повинна забезпечувати досягнення визначених стратегічних цілей. Тип загальної стратегії визначає напрям інноваційного пошуку та зміст інноваційної діяльності, впливає на вибір форм її організації.

2. Орієнтація на потреби ринку. Даний принцип полягає у розробленні і впровадженні інновацій, і буде доцільним за умови, що інновації внесуть у товар чи послугу те, що вигідно відрізнятиме його від аналогічних конкуруючих

товарів, тобто створюють йому конкурентні переваги. Для цього необхідно ретельно досліджувати ринок і його потреби.

3. Цілеспрямованість. Принцип полягає у здійсненні інноваційних змін з певною метою, яку визначає керівництво підприємства. Можливість досягнення такої мети оцінюється з урахуванням різних внутрішніх чинників і факторів зовнішнього середовища. Чітке визначення цілей інноваційної діяльності дає змогу вибрати засоби їх здійснення та контролювати процес їх реалізації.

4. Принцип комплексності вказує на необхідність залучення у процес розроблення інновацій усіх внутрішніх елементів підприємства. Це пов'язано із функціонуванням підприємства як інтегрованого механізму, зміна однієї частини якого обов'язково спричинить зміни в одному чи декількох інших елементах, причому не завжди у бажаному напрямі. Так, впровадження нової технології супроводжується зростанням вимог до компетенції працівників, що її обслуговуватимуть. Виникає потреба у фахівцях з новим комплексом знань, що спричиняє зміну структури персоналу і повноважень окремих працівників. Це може негативно вплинути на поведінку працівників, вони чинитимуть опір нововведенням, психологічний клімат погіршиться, продуктивність праці знизиться. Отже, необхідно передбачити заходи щодо збалансування нових відносин між елементами організації, структурними підрозділами, окремими працівниками тощо. Керуючись принципом комплексності, керівники підприємства повинні розглядати конкретні інновації не як проблему окремого підрозділу, а як процес, що певною мірою стосується всіх служб підприємства. Для цього потрібно контролювати інноваційний процес на усіх його стадіях, до яких залучаються різні структурні одиниці фірми.

5. Дотримання принципу планованості дає змогу координувати роботу всього підприємства у період створення інновацій, підготовки до її впровадження, реалізації та згортання. Це особливо важливо для розроблення та впровадження інновацій, які дають хороший результат. Інноваційні плани допомагають чітко організувати процес стимулювання тих працівників, чий внесок у реалізацію інновацій був найвагомим. Цей принцип передбачає також неперервність інноваційних процесів. Процес формування інноваційної політики не може бути дискретним, він є циклічним і включає стадії та процедури з прямими та зворотними зв'язками, які використовуються для уточнення поточних планових завдань, з одного боку, та оперативного реагування на зміни зовнішнього середовища і внутрішніх цільових установок вищого менеджменту з іншого.

Отже, створення і впровадження інновацій є процесом, до якого залучають усі внутрішні елементи підприємства, усі структурні одиниці. Їх постійна взаємодія дає змогу реалізувати інноваційні рішення у заплановані терміни і в межах виділених ресурсів, внести своєчасні корективи у перебіг інноваційної діяльності з метою виявлення оптимального способу реалізації інновацій з врахуванням змін, що сталися у зовнішньому середовищі.

Формування інноваційної політики за наведеними принципами відповідає вимогам ринку, розкриває потенційні можливості підприємства, підвищує його конкурентоспроможність у довгостроковому періоді, забезпечує оптимальний розвиток усіх складових бізнесу.